

הפתיחה

- 1 זה ספר מדקדוקי הטעמים,
- 2 שהחביר ר' אהרן בן משה בן אשר שממקום מעזיה הנקראת טבריה, אשר על ים כנרת משרבה.
- 3 אלהים יניחם על משכבו ויקיצהו עם ישני אדמת עפר, המשכילים והמזהירים יזהירו
- 4 כוזר ורקיע בגן עדן.

שער א'

- 1 שער הטעמים
- 2 שנים עשר ושרמים כמאורות מקוימים מהם קטנים ומהם רמים חרוזים ולא נעלמים
- 3 בפי נבונים וחכמים בשום שכל חתומים:
- 4 תחלה היא הספחה אשר לאחור מתוחה במורה בה לשיחה וסמוך לה אהנחה,
- 5 שנית היא הנגדה יוצאת ביד מדעה מכפלת פפה בלמידה,
- 6 שלישית היא מארסה מחוברת לאחוריה בארובה ימין ושאל נסוכה עומדת כחץ דרוכה,
- 7 רביעית היא תבא נמשכת בכל המקרא מהפכת היד לסדה קבועה בתוך תיבה כקורה,
- 8 חמישית * הוא הזקף מכל טעם שקף מיוחד באצבע זקף,
- 9 ששית הוא המסכן שהוא לתחתית שכן בשני מקלות לתכן כדל על שער רוכן,
- 10 שביעית היא תלשא בשני פעמים חשה לפניו ואחור גשה וגורדת טעמים בדרישה,
- 11 שמינית * הוא טרס נדחה בשני אצבעות כפרס אחד באחד כקסס מחובר בלי הרס,
- 12 תשיעית היא צנורי ולפניה קבלה להורי מנגח ושכול כארי,
- 13 עשירית הוא שופר תוארו בו יושפר מנגח כשור וכפר נעימתו כל תופר,
- 14 אחד עשר הוא פשטה בחיך ובלשון קשוטה ובשני פעמים פשוטה,
- 15 שנים עשר הוא פזר מגביה וחוזר ובלשון מתפזר,
- 16 אלו הטעמים שנים עשר בדעת ובמסר מלאים בלי מחסר זה עם זה נאסר כמלך וגבור ושר.
- 17 והשופר הרבה משרת עולה ומעלה ויורד ועולה.
- 18 ושבעה משרתים לטעמים חרותים:
- 19 ראשון אזלא לעולם עולה,
- 20 שלישי זקפה קטנה עדופה,
- 21 חמישי גרשה מן הטעמים לא פרושה,
- 22 שביעי געיא עם כל טעם חנויה והיא מהם * מנויה.
- 23 זה כלל הטעמים ומשרתים נעימים מגולים ולא סתומים מפי סופרים וחכמים סמוכים לעד
- 24 לעולמים עשרים באמת וחמים.
- 25 אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה.

- 1 סדר המקרא
- 2 תורה - האשמורת הראשונה. קדמוניות וסדור תורה. משנה תורה כתורה. סיום התורה כתורה.
- 3 סדר הנביאים - האשמורת התיכונה, שילום התורה כמעמד התורה, ומורים מהם הוריה כתורה.
- 4 משיבי נפשות צירי אמונה עומדים במגדל מעל לעם כחזקת התורה, וכל אחד ואחד דבר אמת
- 5 בפיו ובעניניו, באשמורת התיכונה יושבים באמת.
- 6 סדר הכתובים - האשמורת האחרונה, קבלה שלאמת וזכרון ראשונות.
- 7 ושמורת מלמים עליהם "תורה נביאים וכתובים", כתובים מפי נביאים, ועל היחידים בראשיהם,
- 8 ועל הכלל * על גבוליהם.
- 9 להודיע שכל הסב והביטו והמקש לכתב הקדש - * הנקוד ואותיות תלויים וקסנים וגדולים
- 10 ועמוקים והנקודות והחיצונים וסתומים ופתוחים ונכתב ולא נקרא ונקרא ולא נכתב ואותיות
- 11 מנוזרות - כי הם על חלקם ועל גבולם ועל סדורם ועל שונם, ואם רבו בשמות ובמינים,
- 12 הם שבים לסדור הזה בבית קדש הקדשים. והמשכילים יבינו.

סימן טוב

- 1 שישלא ומארכה, כאשר יהיה בין הטעם לתיבא ג' מלכים, יהיו בשישלא נמשכים, ואם יהיו
- 2 ב' מלכים או פחות, יהיה במארכה לדבר צחות; כמו: ויבא משה (שם כד, יח), ויתן דוד
- 3 (דה"א כא, כה), ויבא חושע (ש"ב סו, לז). חוץ מפסוק אחד: כי אין לעמוד (עז' ס, טו).
- 4 ועל ג' פסוקים נחלקו סופרים הראשונים: (א) ובני אשר ימנה וישנה (בר' מו, יז),
- 5 (ב) לא תהיה משכלה (שם כג, כו), (ג) ומיכאל וישפא (דה"א ח, טז). ושאר המקרא על זה:
- 6 אם בג' מלכים או יחד, יהיה בשישלא ותיבא, ואם בשני מלכים, יהיה מארכה ותיבא.
- 7 חוץ מן י"ג פסוקים עליהם חולקים:
- 8 (א) ואברהם היו יהיה (בר' יח, יח),
- 9 (ב) את דם השלמים... לו תהיה שוק (ויק' ז, לג),
- 10 (ג) וכי יגף שור-איש (שם כא, לה),
- 11 (ד) וישבו בין בית-אל (יהו' ח, ט),
- 12 (ה) וישם אותם ארב בין בית-אל (יהו' ח, יב),
- 13 (ו) ארבע מאות איש-נער (ש"א ל, יז),
- 14 (ז) וכל אשר אין-לו דמשנה תורה (דב' יד, י),
- 15 (ח) אשר ברכו (יש' יס, כה),
- 16 (ט) כשד שלמן (הוש' י, יד),
- 17 (י) הפך ידך ודברי הימים (ב' יח, לג),
- 18 (יא) כי לא * יכלו (דה"ב ל, ג),
- 19 (יב) אשר חמצא ידך (קה' ס, י),
- 20 ואית דאמי מארכה.
- 21 וכל פסק דכותהון שישלא; כמו: ויחלק עליהם | לילה (בר' יד, טו), ימחר | יחשה מעשהו
- 22 (יש' ה, יט), אדשורוש | מס (אס' י, א).
- 23 סימן - כל דקדים לאדכא לעולם בשישלא נכתב ונקרא; כגון: צוה ד' (שם' ז, ו, ועוד),
- 24 דבר ד' (שם' ו, כח, ועוד).

- 1 סימן חסידא ומסירה אשר יהיו בתיבה אחת.
- 2 כל תיבה אשר יהיה בה מסירה ותיסרא - כגון: וישכר בבאר שבע (דה"א ד, כח), ידך תהיה בו
- 3 בראשונה (דב' יג, י), את ישכר העיר (דב' יג, טז), וינגעו (יהו' ח, טו), ישדגו (איכ'
- 4 א, יד), ידך שכבו (יח' לב, כא) - כל המקרא על זה יתנהג: אין בין חסידא למסירה בתיבה
- 5 אחת אלא שכא בלבד; חוץ מן ג' פסוקים במסירה ותיסרא בתיבה אחת וביניהם שכא ופתחא:
- 6 (א) ותעלו על שפת (יח' לו, ג), (ב) אל תלחמו (דה"ב יג, יב), (ג) וידרש יחזקיהו על
- 7 הכהנים (דה"ב לא, ט).

שער ה'

- 1 סימן שתי אותיות אשר בתיבה אחת צבותות זו לעומת זו חרותות.
- 2 כל המקרא על זה, מפי כל סופר וחורזה הסימן הטוב הזה עוד לא ירזה: אם געיא לאות
- 3 ראשון תקדום בנעימת לחשון, יפתח פיר באות וראשון, כגון: יסכרו צאלים צללו (איוב
- 4 מ, כב), מללי גללי (נחמ' יב, לו), המלקקים (שופ' ז, ו-ז), יללח ודעים (זכ' יא, ג),
- 5 אשר לקקו (מ"א כא, יט); רבבות אלפי (במ' י, לו), רבבות נחלי שמן (מכ' ו, ז).
- 6 ואם אין געיא אצלם, לא יפתחו לעולם, אבל גוללם, לא יפצחו במלם, כמו: רבבות אפרים
- 7 (דב' לג, יז), חקקי-און (יש' יא, א), הננו אוננו (יר' ג, כב), הנני אני (יח' לד, כ ועוד),
- 8 והכל לזה דומה; וטועה בזה הרמה כעור וסומא לבורים ידמה. חוץ מן ד' פסוקים על זה
- 9 פוסקים ועליו חולקים, כי געיה להם סמוכה, ועמם מסוכה, ובהם תמוכה שמורה וערוכה,
- 10 והם לא נפתחים * ובפה לא נפצחים: (א) בצר לום ישחרנני (הוש' ה, טו), (ב) זבח תודה
- 11 יכבדנני (חח' נ, כג), (ג) אז יקאנני ... ישחרנני * ולא ימצאנני (מש' א, כח),
- 12 (ד) ומשחרי ימצאנני (מש' ח, יז).

שער ו'

בן ובן

- 1 כל בן אשר במקרא סמוך ומקף עם אב או עם איש או עם מעשה או עם מעשה אביו -
- 2 בג' נקודות יהיו; כמו: בן-אברהם (בר' כה, יב ועוד), בן-איש (ויק' כד, י; ש"א ס, א
- 3 ועוד), בן-אשה אלמנה הוא (מ"א ז, יד), בן-בליעל (ש"א כה, יז); חוץ מן ד' במקרא:
- 4 (א) ותלד בן-ששי ליעקב (בר' ל, יט), (ב) וימלם בן-אחד (ש"א כב, כ), (ג) ולמפימשת בן-קטן (ש"ב ס, יב),
- 5 (ד) בן-פריץ (יחז' יח, י). וכל בן בטעם גריש - כגון בן חסם (מש' יא, א) ולעולם בשתי נקודות;
- 6 חוץ מן ז' במקרא בטעם גרש והם בג' נקודות: (א) ושחט את בן הבקר (ויק' א, ה),
- 7 (ב) בן הישראלית (ויק' כד, י), (ג) זכריהו בן יסכיהו (יש' ח, ב), (ד) בן יאיר בן שמעי (אס"ב ה),
- 8 (ה) זכריה בן משמיה (דה"א ט, כא), (ו) את בת משלם בן סכיה (נחמ' ו, יח), (ז) הלבן מאה שנה
- 9 (בר' יז, יז).

- 1 את אשר בשחי נקודות ובג' נקודות חמודות
- 2 כל את ואת דמקף בג' נקודות יתקף; חוץ מאחד באיוב מיוחד, כי הוא מקף וסמך
- 3 ובשחי נקודות חמודות: את-כל גבוה יראה (איוב מא, כו). וכל את ואת גרש בסעמו
- 4 בשחי נקודות ושמו; חוץ מן ג', כי הן בגרשה וג' נקודות בהן חרושה: (א) את גאון
- 5 יעקב (תה" מז, ה), (ב) את אדם נהרים (תה" ס, ב), (ג) את אשר יאהב ד' יוכיח (מש" ג, יב).

- 1 מקף וסמך, מקצצה לא ימוך, ואם הוא חתוך * עם שכנו לא פתוך, מקצצה הוא רש
- 2 ונקודה אחת נודש; חוץ מן ג' צרופים, מאד הם יפים, בקצצה ודושים ובסעם מופרשים:
- 3 (א) כל עצמותי (תה" לה, י), (ב) כל אחי רש (מש" יט, ז), (ג) כל מעיני כן (תה" פז, ז).
- 4 ואחד: וכל בשליש (ישע" מ, יב).

- 1 אם יש לפניו שופר וגעיא וזרקא עמהם חנויה, נעימת שופר למטה שרויה, כגון ובלים
- 2 שמחתכם ובמועדיכם (במ" י, י), וחשביע הכהן את-האש (במ" ה, כא), * יצאו כל-ישראל
- 3 הנמצאים (דה"ב לא, א); חוץ מן פסוקים שבעה, ודכס מזו נגרעה, יבא עמהם חלשא או
- 4 ודס מזוהר בלי הדס: (א) ואש יבא את-רעהו ביע" (דב" יט, ה), (ב) ותאר הגבול ונסב
- 5 לפאת ים... אשר על-פני בית-חורון (יהו" יח, יד), (ג) וישלח חירם מלך-צד מלאכים
- 6 (ש"ב ה, יא), (ד) * וישלח חירם מלך-צד מלאכים (דה"א יד, א), (ה) ויביאו את-ראש
- 7 איש-משאל-דוד (ש"ב ד, ח), (ו) באדיו קיבו ואמרו קם-מלכא (דנ" ו, יג), (ז) ואש
- 8 ישמיעו ויעבירו קול בכל-עריהם (נחמ" ח, טו). וכן כל דרך פסק על זה ירוץ בודר ודור;
- 9 חוץ משני פסוקים, בסעם נפסקים, שופר ופסק עמהם שרויה ואין כמותם בכל הקריה:
- 10 (א) ויאמר אלהם | ראובן (בר' לז, כב), (ב) הנה תדח | אלינא (מ"ב ד, יג). וג' פסוקים
- 11 נכונים מאחיהם משונים: (א) אם-יצאון בנות-שילד (שופ" כא, כא), (ב) ואל-איתח | בני
- 12 (ויק" י, יב), (ג) לאוצרות לתרומת (נחמ" יב, מד). וב' פסוקים מיוחדים, בסעם לא
- 13 נפרדים, מארכה ושופר וזרקא צמודים: (א) הוא מספך למלך (מ"ב ח, ה), (ב) אשר לא
- 14 מעמך ישראל (דה"ב ו, לב). וכל שופר אחד לפני זרקא מיוחד; חוץ מן י' פסוקים, על
- 15 זה חולקים ומדרך זה נתוקים: (א) כי חשא את-ראש בני-ישראל (שמ" ל, יב), (ב) לכן
- 16 אמר לבני-ישראל (שמ" ו, ו), (ג) בכל אשר-תהולכת (ש"ב ז, ז), (ד) וחבירו (דה"א
- 17 יז, ו), (ה) שור ומדיא-וצאן לרב (מ"א א, יט), (ו) וחבירו (מ"א א, כה), (ז) וחצי
- 18 שבט-מנשה (דה"א ה, יח), (ח) ויעלו בבעל-פרצים (דה"א יד, יא), (ט) נספה מפני-צריך
- 19 (דה"א כא, יב), (י) קנה נגד הישבים (רות ד, ד).

- 1 סימן ראשי הפסוקים, אשר בשלש הספרים חקוקים: חלים ואיוב ומשלי חסוקים.
- 2 אם ראש הפסוק באותו הנסוק בדגש עסוק בדגש נאמו, * למטה טעמו בלשון ינעימו ולא למעלה
- 3 ירימו; כגון: רבים אמרים (חה' ד, ז), חנני ד' (חה' ו, ג), מסך עניים (חה' יב, ו),
- 4 הלילה ההוא (איוב ג, ו); וזהו סימנם ויופי ענינם, כאשר יהיה * הטעם באות אשר בו דגשה.
- 5 או יהיה הטעם בראש התיבה חרושה, או אם הטעם הנצב בראש התיבה במחצב - גם למטה נקצב;
- 6 כמו: מי זה (חה' כד, ח), אתה סתר לי (חה' לב, ז), כי כך חסיה נפשי (חה' נז, ב). ואם
- 7 באות השני מן התיבה יקדם לה שבא נצבה בלשון דבורה משפה ערבה, גם הוא למטה בלשון
- 8 מבטא; כגון: יפה נוף (חה' מח, ג), הלא * ידעו (חה' יד, ד; נג, ה),
- 9 כגפן פריה (חה' קכח, ג), פצני והצילני (חה' קמז, יא), וצאן מרעיתך (חה' עס, יג).
- 10 בר מן ג' פסוקים על אלו חולקים, כי הטעם באות דגש וטעמו למעלה: (א) למנצח אל-תשחח
- 11 (חה' נס, א), (ב) אנה ד' (חה' קסז, סז), (ג) לא-תשא פשע' (איוב ז, כא).

- 1 סימן סופי פסוקים - חלים איוב ומשלי חסוקים.
- 2 ידע הקורא, אשר בשלש ספרים קורא, כי סופי הפסוקים, אם יהיה טעם בראש התיבה יונעם
- 3 באות ראשון יוטעם - למעלה טעמו ובפיו ירימו ושופר ישימו, כגון: לא ישב (חה' א, א),
- 4 עפטי ארץ (חה' ב, י). ואם באות השני מן התיבה טעמו ושבא תקדימו - למעלה טעמו לרום
- 5 ירימו, כמו: ודמו סלה (חה' ד, ה), למען חסוך (חה' ו, ה; מד, כז), וילד שקד (חה' ז, סו),
- 6 בדרך צדיק (חה' יד, ה), לאך ימים (חה' כג, ו), בדרך יבד (חה' כה, יב). ואם יהיה באות
- 7 ראשון שבא ופוחא * בדגשון - דרכו על סימן ראשון, למעלה בלשון ולרום בלשון: אני כליתי
- 8 (חה' לט, יא), אשר פדית (חה' עא, כג), אשר כוננת (חה' ח, ד), אשר לא-סרע (חה' י, ז),
- 9 עשרת פז (חה' כא, ד), עשה מלחמה (מס' כ, יח). ואם משוי תיבות טעם סוף הפסוק בנאמו,
- 10 ותיבה קטנה עמו ושזי אותיות מספרה - למטה מאמרה, * ואם באות ראשון נאמרה, כגון: עתקו
- 11 גם-גברו חיל (איוב כא, ז), כל-חוסים בו (חה' ב, יב), כל-פעלי און (חה' ה, ו; צב, י; צד, ד;
- 12 קא, ח), כל-ישבי חלד (חה' מט, ב), כי תיבה קטנה עם גדולה תכונה כאחת משוננה ולמטה
- 13 טעמה ובלשון לא ירימה. והסימן הזה על שני פנים לעולם לא משתנים: אחד בראש התיבה,
- 14 והשני באות השני מן התיבה, אם קודם לו שבא, עמו משתחוה; כי כל תיבה קטנה משזי אותיות,
- 15 כאשר חסך לתיבה גדולה, יהיה דרכן תיבה אחת בטעם, ותיבה נמשכת בטעם מארכה. אבל
- 16 אם יהיו שלש תיבות - כלם למעלה, כמו: במזמות זו חשבו (חה' י, ב), עיניך בי ואינני (איוב
- 17 ז, ח) כדומה להם. ושאר סופי הפסוקים טעמיהם למטה במארכה היא נמשכה; כגון: יומם ולילה
- 18 (חה' א, ב), אני היום ילדתיך (חה' ב, ז), אתה תשבחם (חה' פס, י), אתה אל (חה' צ, ב).

- 1 כל חֵיבָה קְנוּיָה, בִּגְ סָפְרִים מְנוּיָה, אִם בִּגְעִיָא, יִהְיֶה שׁוֹפֵר לִפְנֵיהּ וּמִדָּחָא מְצוּיָה; כְּגוֹן:
- 2 לֶךְ-אֲזַחֵם זִבְחַת חֹדֶה (חֶה' קִסִּי, יִז), לְכָל-חֲכֵלָה רֵאִיתִי קֶץ (חֶה' קִיס, צו), קֶצֶר-אֲפִים יַעֲשֶׂה
- 3 אֹולֶת (מֶשׁ' יִד, יִז), גְּדֹל-חֲמֶה נִשָּׂא עֲנֹשׁ (מֶשׁ' יִס, יִס), בְּכֹוֹא-יִשַׁע בָּא (מֶשׁ' יִח, ג), בְּנִי-נָבֵל
- 4 גַּם-בְּנִי בְּלִי שֵׁם (אִיּוֹב ל, ח). וְאִם בְּלֹא גְעִיָא תִצָּא, שׁוֹפֵר בְּחֵיבָה וְדִאֲשׁוּנָה * יִמָּצֵא וּלִפְנֵיהּ
- 5 מִדָּחָא תִרְצָה; כְּגוֹן: לִכְוּ וְרֹאוּ מַפְעֻלוֹת (חֶה' סו, ה), לֶךְ שְׁמִים אִף לֶךְ אֶרֶץ (חֶה' פֶּס, יב),
- 6 רִצּוֹן מְלָכִים (מֶשׁ' סו, יג). וְכֵן בְּחֵיבָה אַחַת, אִם יִהְיֶה בֵּה גְעִיָא, לַעֲוֹלָם אֵין בֵּה שׁוֹפֵר מְצוּיָה;
- 7 חוּץ מִגְ' בְּכָל הַקְרִיָה יֵשׁ בְּהֶם שׁוֹפֵר וּגְעִיָא: (א) הַמְבִינֶתָךְ יֵאָבֵד נֶץ (אִיּוֹב לֶס, כו),
- 8 (ב) הַמִּירָאָתָךְ יִוְכִיחֶךָ (אִיּוֹב כב, ד), (ג) הָעֲזוּבִים (מֶשׁ' ב, יג).

שער י"ג

- 1 כל חֵיבָה עֲרוּכָה וּבִמְדָּפָא אֲרוּכָה וּבִגְעִיָא חֲמוּכָה - בִּפְתִּיחָא מְשׁוּכָה, כִּי הָאוּת הַסְמוּךְ וּלְטַעַם
- 2 חֲמוּךְ מִפְתִּיחָא לֹא יִמּוּךְ; כְּמוֹ: בְּצֹר לִי אֶקְרָא דִּי (חֶה' יח, ז), וְלִשְׁכְּנִי | מֵאֵד (חֶה' לא, יב),
- 3 אֲמִירוֹת דִּי (חֶה' יב, ז), הַפְּחוּץ רִגְלֵךְ (חֶה' סח, כד), אֲבוּךָ דְרַכְךָ (אִיּוֹב כט, כה), עֵין
- 4 תִּלְעַג לֵאבִי (מֶשׁ' ל, יז). חוּץ מִן ד' פְּסוּקִים, עַל אֵלוֹ חוֹלְקִים וּמוֹדֵךְ זֶה נִפְסָקִים:
- 5 (א) שְׁמִי נִפְשִׁי (חֶה' פו, ב); (ב) שְׁבוּהָ לְבִי (חֶה' סט, כא), (ג) טַמְנוּ-גְּאִים | (חֶה' קמ,
- 6 ו), (ד) יִרְאֵת דִּי שְׁנֵאוֹת רַע גֵּאוֹ (מֶשׁ' ח, יג).

שער י"ד

הלין בכל הקריה

- 1 כל הַקְרִיָה: הַמְדַּבְּרִים (דֶּה"ב לג, יח), הַמְבַּקְשִׁים (שֶׁמ' ד, יט; יִרְמ' יא, כא), הַמְלַקְקִים
- 2 (שׁוֹפ' ז, ו; ז, ז), הַמְצַעֲבִים (מִיכ' ג, ט), הַמְנַדִּים (עַם' ו, ג), הַמְצַאֲתָנִי (מ"א כא, כ),
- 3 הַמְשַׁלְחִים (דֶּה"ב לב, לא), הַמְצַרְעִים (מ"ב ז, ח), הַמְלֵאִים (יִשַׁע' נא, כ), הַמְלֵאָה הַזֹּרַע
- 4 (דב' כב, ט) - כֹּאשֶׁר תִּהְיֶה גְעִיָא תַּחַת הִי כָל אִשָּׁר אֲזִירָהּ יִהְיֶה פִּתְחָה; חוּץ מֵאֵלוֹ הַנִּמְנִים
- 5 מֵהֶם מִשְׁחָנִים:
- 6 (א) הַט הַמְדַּבְּרִים (שֶׁמ' ו, כז), (ב) הַמִּלְלֹת וְחֲבִירוֹ (שֶׁמ' א, יז; א, יט),
- 7 (ג) הַמְזַמְרֹת וְחֲבִירוֹ (מ"ב כה, יד; יִרְמ' נב, יח), (ד) הַמְאֲרִירִים וְחֲבִירוֹ (בִּמְד' ה, יט; ה, כד ב),
- 8 (ה) הַמְקַטְרִים, וְהַשְּׁבִית אֶת (מ"ב כג, ה), (ו) הַמְשַׁדִּים (עז' ב, מא; נחמ' ז, מד),
- 9 (ז) וְהַמְזַלְלִים (דֶּה"ב כג, יב), (ח) הַמְצַפְצָפִים (יִשַׁע' ח, יט),
- 10 (ט) הַמְבַּשְׁלִים (יחז' מו, כד), (י) הַמִּישָׁדִים (מֶשׁ' טו, טו),
- 11 (יא) הַמְשַׁחֲקוֹת (ש"א יח, ז), (יב) הַמְעוֹשָׁקָה (יִשַׁע' כג, יב),
- 12 (יג) הַמְזוּלָל (יחז' לו, כג), (יד) הַמְקַבִּים (יחז' לט, טו),
- 13 (טו) הַמְבַּשְׁרוֹת (חֶה' סח, יב), (טז) הַמְהוֹלְכִים (קֶה' ד, טו),
- 14 (יז) הַמְעַשִּׂים (נחמ' י, לח), (יח) * הַמְקַטְרוֹת (דֶּה"ב ל, יד).

שער ט"ו

- 1 מהלך געיא עם תיבה, שיהיה בה שוא ופתח - כגון כל-המעשים (במד' סז, כח ועוד), ויעשו
- 2 פעמני (סמ' לט, כה), ויעשו את-הכתנות (סמ' לט, כז); ואם אין שוא ופתחה - סב תיבות
- 3 אחרות כגון וישלחו (בר' לז, לב), וידברו (בר' לד, כ ועוד), וישמעו (בר' ג, ח); למחנה
- 4 (ויק' ד, יב ועוד), המחנה (בר' לב, ס ועוד), הכנעני (בר' י, יח ועוד), חוץ מן ותכנע לפנים
- 5 את-ישבי הארץ הכנענים (נחמ' ט, כד). כן דרך הכל: אם הקיף תפל הגעיא, ואם לא - תתיצב.

שער ט"ז

ביאור הפסק

- 1 הפסק יהיה לה' דברים, כאשר תקנו החזנים הישירים. האחד - להפריד את מזבחתה, שהיא כמות
- 2 ובאה לקחתה, לביאור הלשון בנעימת לחשון; כמו: להגדיל | למעלה (דה"א כב, ה), וברזל | לרב
- 3 (דה"א כב, ג), בכל | לגלים | מעון (יר' נא, לז). שנית - שתי תיבות זו לעומת זו כתובות;
- 4 כגון: ד' | ד'. (סמ' לד, ו), יום | יום (בר' לט, י ועוד), האח | האח (תה' לה, כא ועוד),
- 5 סביב | סביב (יח' לז, ב, ועוד), אמן | אמן (במ' ה, כב; נחמ' ח, ו). השלישית - ליראה שלא
- 6 יסמכו שתי תיבות, זו לעומת זו חצובות, והם לא יתכנו להתחבר ובמלה אחת לדבר; כגון:
- 7 אלוה | ושע (תה' קלט, יט), יודוך עמים | אלהים (תה' סז, ד), רבים | ד' (תה' קיט, קנו), ד' |
- 8 אשנא (תה' קלט, כא). רביעית - לחקן המלה, שלא תהיה זו עם זו בלולה, ולהפריד מענה הדם,
- 9 לבלתי היות מזבד; כגון: עשו | כלה (בר' יח, כא), ישמע | אל (תה' נה, כ), האל | לנו (תה'
- 10 סח, כא). חמישית - להפריד בין הטעמים, שיהיו מופרדים איש מאחיו ולא נצמדים; כגון:
- 11 ואז פאת ים | אלפים באמה (במ' לה, ה), אלעזר הכהן | ויהושע בן נון (יהו' יט, נא), לעלוך |
- 12 לאלה שמיא חנטיך (עז' ו, ט).

שער י"ז

סימן טוב

- 1 כל לשון יחידה - בדגש תהווה צמודה; כמו: מרבכת תביאנה (ויק' ו, יד), יכרסמנה
- 2 (תה' פ, יד), תכלנה מלמעלה (בר' ו, סז). וכל לשון רבים - ברפי דבובים; כמות:
- 3 ותענינה הנשים (ש"א יח, ז), צאינה וראינה (שיה"ש ג, יא), ידיו תביאנה (ויק' ז, ל),
- 4 וכדומה להן. בר מן ב': עיני תראינה בה (מיכה ז, י), חכמות שדותיה תענינה (שופ' ה, כט).

שער י"ח

סימן

- 1
- 2 הם בכל מקום קמץ קטן בשתי נקודות. וכשיצטרף לו ד' אותיות ב'ש'ל'ם קריות -
- 3 בשלש נקודות מצויות; כגון: בהם, שהם, להם, מהם. וכשיצטרף עמו ג' אותיות ה'כ'ו' -
- 4 קריות - בשתי נקודות מצויות; כגון: ההם, כהם, והם. חוץ מן חד במקרא מיוחד:
- 5 לבלתי עשות כהם (מ"ב יז, טו).

שער י"ט

סימן

- 1
- 2 יש סופרים דבר אמת מורים ונסחי ישרים במקומות רבים קמץ חסף קורים; כגון:
- 3 ונפתחה את אמותיננו (בר' מג, כא), שמעה תפילתי (תה' לט, יג), ואשמעה אחר קיוש
- 4 (דנ' ח, יג), ונקראה ירושלים (זכ' ח, ג), ונקראה בשם (אס' ב, יד), ונזרעה זרע
- 5 (במ' ה, כח), ואשקלה להם (עז' ח, כה), בני קהת (במ' ג, כט ועוד), הקהתי (במ' ג,
- 6 כז ועוד), הקהתים (במ' י, כא ועוד), וכמוהם רבים.
- 7 יש סופרים אחרים אין קמץ חסף קורים ונסחי ישרים; כגון: ונפתחה, שמעה, ואשמעה,
- 8 ונקראה ותבירו, ונזרעה, כחנות (שמ' כח, מ ועוד), מדככי (אס' ב, ה ועוד), וכמוהם
- 9 רבים. ואין לדבר הזה שם כי אם ברצון הסופרים.

שער כ'

- 1 רב פינחס ראש ישיבה קרי: סככים (שמ' כה, כ; לז, ט), המשרדים (עז' ב, מא ועוד),
- 2 וקרב לבו (תה' נה, כב), שוטטו (יר' ה, א), התמוטטה (יש' כד, יט), התפורדה (יש' כד, יט),
- 3 מפרדים (שמ' יט, ב ועוד), כי היתה הרוחה (שמ' ח, יא), הרביעי (בר' ב, יד ועוד),
- 4 הרכוש (במ' טז, לב ועוד), הרשעים (שמ' ט, כז ועוד), וסגר (דנ' ו, כג), ושכה שכיך
- 5 (שופ' ה, יב), ושלח לקראתם (מ"ב ט, יז), אל תפן אל קשי העם הזה (דב' ט, כז), ושבע
- 6 עשה ודחבעם (מ"א יד, כא; דה"ב יב, יג), יתבם (יש' י, יט), ועל לבם אכתבנה (יר' לא, לג).

שער כ"א

- 1 כל לשון ברכה עם בית משוכה ובו הסעם חמורה לעולם * היא כרוכה; כמו: והחפרכו בו
- 2 (יר' ד, ב), ויתפרכו בו (תה' עב, יז), פרכו נא (דה"א כס, כ). ואם טעמה על קי נסוכה,
- 3 בפתח אירכה כקשת ודוכה; כמו: ואברכה מברכך (בר' יב, ג), ברכני גם אני (בר' כז,
- 4 לד, לח), ברכך ד' (שופ' ה, ב ועוד). חוץ מאחד במקרא מיוחד על קי טעמו והוא
- 5 כרוך בנאמו: ולעליא פרכת (דנ' ד, לא).

שער כ"ב

- 1 כל לשון אכילה, אם משלש פעולה, בפתח היא לעולם מלולה בקריה כולה; כגון: ועגת שערים
- 2 תאכלנה (יה' ד, יב), בעצבון תאכלנה (בר' ג, יז). כל המקרא על זה ירוץ בדבר חרוץ,
- 3 חוץ מאחד במקרא מיוחד: ברכות הטובה רבו אכליה (קה' ה, י).

שער כ"ג

- 1 כל למה ולמה דסמך לא' ה' ע' - רפי; כגון: למה אמת אחתי הוא (בר' יב, יט),
- 2 ולמה העליחנו (במ' כ, ה), למה עליכם עלינו (שופ' טז, י). חוץ מחמשה - סמוכים
- 3 לא' ה' ע' והם בדגשה, וסימניהון: (א) למה אכבה (ש"ב ב, כב), (ב) למה אירא (תה'
- 4 מס, ו), (ג) למה הרגזחני (ש"א כח, טו), (ד) למה הציתו (ש"ב יד, לא), (ה) למה היה
- 5 כאבי (יר' טו, יח). ועוד שלשה ברפי חמוכים ולא' ה' ע' לא סמוכים: (א) למה שחחני
- 6 (תה' מב, י), (ב) למה זנחחני (תה' מג, ב), (ג) למה שחחני (איוב ז, כ).
- 7 טעם אחר רצון שור באמת בודד.
- 8 כל למה דרפי - טעמו על שם ישימו ומלרע יקימו בנאמו. בר מן חד באיוב מיוחד,
- 9 על למד הטעם ומלעיל ברפי יונעם: למה שחחני (איוב ז, כ).

שער כ"ד

- 1 כל לשון תַּרְבּוּת, כלי קרב, במקרא מעורב - בפתחה נצבות.
- 2 כל לשון תַּרְבּוּת - והערים התַּרְבּוּת (יח' לו, לה), בתוך ערים מַרְבּוּת (יח' כט, יב) -
- 3 הם קטצות בלי פרוצות. חוץ ממקרא מיוחד, בספר בן בוזי נביאי וחוזי ימצא
- 4 חוקי תורה מבק, והוא: ועירו בתוך ערים נַחֲרָבוֹת (יח' לז).
- 5 וחד בלישנא: והעיר הזאת תַּחֲרַב (יר' כו, ט).

שער כ"ו

- 1 כל לשון עשיה במקרא חנויה, טעמה על השין מצויה - לעולם בגיעיה על הלשון חלוייה
- 2 וכן היא ראוייה.

שער כ"ה

- 1 כל לשון ירידה והליכה או לדגשה סמוכה - בפתחה ערוכה, בלשון לא טרוכה; כגון:
- 2 אֶדָה-נָא וְאֵרָאָה (בר' יז, כא), נָלַכְהּ-נָא (שם' ג, יח ועוד), אֵלֶכָה נָא (שם' ד, יח ועוד).

נוסח ק"מ (ר' לעיל עמ' 44, ובניתוח ג.1. להלן עמ' 280).

- 1 כל לשון עשייה במקרא חנויה, טעמה על שין מצויה ובה קנויה - לעולם בגיעיה ועל לשון
- 2 חלוייה וכן היא ראוייה; כמות: וישמעו אליו בני ישראל וַיַּעֲשׂוּ (דב' לד, ט), ויקח את
- 3 כַּבֶּשֶׁת הָאִישׁ וְרֹאשׁ וַיַּעֲשֶׂה (ש"ב יב, ד), ראיתי את-כל-הַמַּעֲשִׂים (קה' א, יד), כי את-כל-מַעֲשֵׂה
- 4 הָאֱלֹהִים יָבֵא בַמִּשְׁפָּט (קה' יב, יד), וַמַּעֲשֵׂה עֲבֹדָה בֵּית (דה"א כג, כח). ואם מן שין גרועה -
- 5 גיעיה גרועה, * בלי בה קבועה: בלי גיעיה ידועה או בשופר תבועה; כמות: וּשְׂרָאִיהֶם
- 6 וּמַעֲשֵׂיהֶם (יח' א, טז), ישועות בל-נַעֲשֶׂה אֶרֶץ (יש' כו, יח), וירא הָאֱלֹהִים אֶת-מַעֲשֵׂיהֶם
- 7 (יונה ג, י), וַיַּעֲשׂוּ כֵן וַיּוֹצִיאוּ אֹלֵיוֹ (יהו' י, כג). כן כל המקרא יצא וחלוף זה לא ימצא.

[illegible][illegible][illegible]